

Acarospora anomala

Träspricklav

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Acarosporales*, **Familj:** *Acarosporaceae*, **Släkte:** *Acarospora* (spricklavar),
Art: *Acarospora anomala* - träspricklav H.Magn. **Synonymer:**

Kännetecken

Träspricklav är en skorplav med fjällig, mörkt brunröd bål. Bålen består av 0,5–1 mm stora bålfjäll som reagerar C–. På varje bålfjäll finns enstaka, insänkta, mörkbruna, 0,1–0,4 mm breda apothecier som omges av en tydlig kant. Sporererna är färglösa, små (3–5 × 1,3–1,7 µm) och i varje sporsäck finns upp till ett par hundra sporer. Hypotheciet reagerar I–. Träspricklav växer ofta tillsammans med brun spricklav *A. fuscata* vilken dock har en något blekare bål som reagerar C+ rött. Liten brunspricklav *A. veronensis* är också något lik men har nästan kantlösa apothecier och hypotheciet reagerar I+ blått.

Utbredning och status

Träspricklav är funnen på drygt 10-tal gamla lokaler i Uppland, Västmanland, Västergötland och Dalarna. Vid en inventering 1990-95 av sju gamla lokaler återfanns den bara på en, men den hittades samtidigt på två nya lokaler. Detta indikerar en kraftig tillbakagång. Därefter har den hittats på några nya lokaler i Dalarna och för närvarande finns det högst ett 10-tal aktuella lokaler. 1997 hittades den på en ny lokal i Upplands skärgård men redan några månader senare renoverades huset och laven försvann. I övriga Norden är den endast funnen i Finland. I övrigt är arten endast känd från enstaka lokaler i Alperna.

Ekologi

Arten växer uteslutande på exponerade, gamla, ofta dammimpregnerade ekonomibyggnader och bostadshus. Nästan alltid förekommer den på gammalt virke målat med Falu rödfärg, ofta på dropplisten nära grunden. I Alperna är den främst funnen på trästöd för vinplantor. Vinplantorna sprutas med ett kopparhaltigt bekämpningsmedel och den gemensamma faktorn för dessa substrat är att det är kopparhaltigt och sannolikt är träspricklav gynnad eller åtminstone inte skadad av detta. Arten är en av de få spricklavar *Acarospora* som inte växer på sten utan bara är funnen på ved. I Sverige är tre spricklavar *Acarospora* funna på ved, förutom träspricklav även brun spricklav *A. fuscata* och liten brunspricklav *A. veronensis*. De två senare växer dock nästan alltid på sten. Träspricklav växer ofta tillsammans med brun spricklav *A. fuscata*, ägglav *Candelariella vitellina* (också vanligen stenväxande) och skrynkellav *Parmelia sulcata*.

Hot

Gamla ekonomibyggnader och bostadshus med tunn, gammal Falu rödfärg kring odlad mark blir allt ovanligare. Vid inventeringen 1990-1995 fanns vid alla gamla lokaler fortfarande byggnader målade med Falu rödfärg men det fanns inga eller mycket få lavar växande på färgen. Däremot fanns på några gamla lokaler nyligen målade byggnader där det gick att urskilja lavar, bl.a. obestämbara spricklavar *Acarospora* under färgen. Det minskande antalet byggnader målade med Falu rödfärg är därför knappast det största hotet utan det är att nu målas byggnader betydligt oftare och med betydligt tjockare färglager än tidigare. Sannolikt är också asfaltering av vägar som minskar dammimpregnering ett hot. Endast på lokaler med dammimpregnering har välmående bålar hittats.

Åtgärder

Trots att mycket få aktuella lokaler finns är ingen lokal skyddad. Några lokaler måste skyddas och få skötselöreskrifter som gynnar arten. Man bör här bevara och återskapa lämpliga miljöer för arten. Det inkluderar att byggnader bara sällan målas och då med tunn Falu rödfärg. De delar av byggnader som har träspricklav bör inte övermålas.

Övrigt

Systematiken för släktet spricklavar *Acarospora* inklusive den här presenterade arten är fortfarande ofullständigt känd och bör klargöras.

Litteratur

- Magnusson, A. M. 1924. A monograph of the Scandinavian species of the genus *Acarospora*. Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-samhälles handlingar. 4 följd, 28(2).
- Poelt, J. & Huneck, S. 1968. *Lecanora vinetorum* nova spec., ihre Vergesellschaftung, ihre Ökologie und ihre Chemie. Österr. Bot. Zeitschr. 115: 411–422.
- Thor, G. 1996. The biology and distribution of three red listed lichens in Sweden. Symb. Bot. Ups. 31:3, 355–363.

Författare

Göran Thor 1992. Rev. Göran Thor 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.